

BEWONERSVERENIGING
DE ZILVEREN SCHAATS

Secr. Frederik Hendrikstraat 40, 3583 VM Utrecht

Verslag verenigingsjaar 2018

Het bestuur spreekt opnieuw haar grote waardering uit naar alle bewoners die zich dit jaar ingezet hebben voor de Zilveren Schaats, want alleen met vereende krachten kunnen we het unieke natuurgebied behouden. Het is ruim 20 jaar geleden dat we met gemeente en waterschap tot overeenstemming zijn gekomen om het gebied en watergang op ecologische wijze te beheren. Dat maakt de Zilveren Schaats tot een van de langstlopende zelfbeheerprojecten in de stad, een prestatie die, naast de toegenomen natuurwaarde, indruk maakt op bezoekers, ambtenaren en politici.

Toch moeten we blijven knokken om het natuurgebied te behouden, want er is interesse om het in te lijven. Zo wil de gemeente graag groene wandel- en fietspaden door de stad aanleggen om de groeiende bevolking een exit richting de buitengebieden te bieden. Een route via de Zilveren Schaats naar Bloeyendaal ligt daarvoor op de tekentafel. Ook zijn provincie en gemeente bezig om de Nieuwe Hollandse Waterlinie op de UNESCO monumentenlijst te krijgen. Ze onderzoeken of de historische gedekte weg over de Zilveren Schaats daarin meegenomen kan worden als onderdeel van het Waterliniep pad, een 350 km langeafstands wandelpad langs alle Waterliniewerken. Vanuit de ontwikkelingsvisie van het kantorenpark Rijnsweerd is inmiddels aangegeven dat ontsluiting via de Zilveren Schaats géén optie is in tegenstelling tot wat er in het eerste concept stond vermeld. Maar gezien de ontwikkelingen rond uitbreiding A27/A28 en herontwikkeling van Rijnsweerd, is ook hier waakzaamheid geboden.

Het bestuur heeft daarom ook in 2018 veel tijd geïnvesteerd in contacten met gemeente, projectambtenaren, waterschap, natuurorganisaties, wijkbureau, wijkraad en aanpalende groengebieden en parken in onze wijk. We blijven benadrukken welke ecologische, historische én sociale waarde de Zilveren Schaats heeft voor de buurt en de stad. Het blijft belangrijk dat ook leden het verhaal van de Zilveren Schaats goed uit leggen aan nieuwe burens, omwonenden en bezoekers.

Groot onderhoud

Ons beheerteam heeft afgelopen najaar hard gewerkt om opschot terug te snoeien en de essen die getroffen zijn door de essentakziekte te kappen. De grotere bomen, met name onze eiken langs de rand van de Waterlinieweg, krijgen nu meer licht en kunnen doorgroeien en bredere kruinen vormen. Bijkomend voordeel is dat het kantorenpark aan de overkant nog meer uit het zicht zal verdwijnen. Daarnaast kunnen door het extra licht de weides beter herstellen van de droge zomer, zodat onze schapen en lammetjes weer voldoende te grazen hebben. Het snoeien levert in eerste instantie 'gaten' op in het groen, maar naar verwachting groeien die weer snel dicht. Daarnaast zijn we in overleg met de gemeente over nieuwe aanplant op plekken waar zieke essen zijn gerooid. Langs de waterkant zijn drie wilgen teruggesnoeid. De overhangende takken waren een gevaar voor kanoërs. Een deel van de takken en stammen zijn op het land gelegd en vormen een verblijfplaats voor vogels en zwammen.

We zijn nog altijd verheugd dat de gemeente handmatig maait en met paard & wagen het hooi afvoert in plaats van met zware tractoren. Dit draagt bij aan het ecologische beheer, omdat de grond minder inklinkt. Een speciaal dankwoord richting boer Dirk die zich met groot enthousiasme inzet voor ons gebied.

Ontsluiten Ridderschapsvaart

De eeuwenoude Ridderschapsvaart doorsnijdt het terrein van de Zilveren Schaats. Aan de zuidkant is die lang geleden volgestort met puin, aan de noordkant is de monding afgesloten door riet. Het water staat daardoor stil. Door het vele opschot langs de waterkant vallen veel bladeren in het water die niet weggespoeld kunnen worden. Gevolg is dat de ecologische waarde sterk achteruit is gegaan. Tijd voor actie. Het opschot hebben we weggehaald tijdens het groot onderhoud in 2018. Met de gemeente en het waterschap zijn we in overleg om in ieder geval het riet weg te halen aan de noordkant en liefst via een duiker ook de zuidkant te ontsluiten. Betere doorstroming zal een boost geven aan het leven in en langs de Ridderschapsvaart.

Exoten in het water

Door de zeer warme zomer in 2018 groeiden de waterplanten als kool. Voor zwemmers was er bijna geen doorkomen meer aan. Gelukkig was het Waterschap bereid om een maaiboot te sturen om de waterplanten onder water te kortwieken. Utrecht wordt de laatste jaren geteisterd door exoten als Cabomba en Vederkruid (aquariumplantjes). Het Waterschap wil deze exoten met wortel en al uitroeien omdat ze de doorstroming ernstig belemmeren. De Minstroom is in 2018 vrijgemaakt, in 2019 volgt de Zilveren Schaats.

Nachtegaal gehoord!

In mei werden we verrast door het gezang van een nachtegaal. Bijzonder, want de nachtegaal staat op de rode lijst van zeldzame soorten. Het vogeltje valt niet op in het struikgewas, zijn zangkunsten des te meer. Ook 's nachts of in de schemering, iets waaraan het vogeltje zijn naam te danken heeft.

Buurtactiviteiten

Als alternatief voor permanente openstelling hebben we met de gemeente afgesproken om meer buurtgenoten te laten genieten van de Zilveren Schaats door selectieve openstelling. Bestuurslid Petronne Atteveld heeft een eerste invulling gegeven aan het excursieprogramma. Het is een puzzeltje om goed rekening te houden met broedseizoen, lammertijd, veiligheid en gezondheid van de schapen en de beschikbaarheid van vrijwilligers. Maar het is gelukt om een aantal activiteiten te organiseren.

Zo hielden we een Open Dag op 10 juni. Vele bezoekers - jong en oud - liepen mee met de rondleidingen en genoten van de demonstraties. Historicus Bas Nugteren vertelde over de geschiedenis van de gedekte militaire weg als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, herder Gerdien Tanja nam de bezoekers mee naar de schapen en onze imker Alexander Obermeijer liet zien hoe bijen honing maken. Leuk en leerzaam! Tussendoor lekker picknicken op het vrijgemaakte perceel rond het schuurtje, een goede samenwerking met District Koffie.

In oktober was natuurgids Marijke Zoetelief te gast op de Zilveren Schaats. Ze ging met de kinderen op zoek naar verborgen paddenstoelen en andere geheim van de natuur. Ook hier was de opkomst hoog en het enthousiasme groot. Alle groepen waren volgeboekt!

Green Week

Een internationale delegatie van stadsbewoners, ecologen en collega zelfbeheerders bezocht in mei de Zilveren Schaats in het kader van de Greenweek. De gemeente Utrecht presenteerde tijdens deze themawEEK een groot aantal projecten die op natuurlijke wijze bijdragen aan minder wateroverlast, meer biodiversiteit en meer sociale cohesie. Een leerzame middag. En trots dat de Zilveren Schaats een voorbeeldproject blijkt te zijn.

Schapenbeheer

Onze kudde bestaat uit negen Maasduinschapen. Eind 2018 hebben we van Boudewijn Kooiman een ram gehuurd. De verwachting is dat de eerste lammetjes in de loop van april geboren worden.

De ploeg van herders is op volle sterkte en heeft zich ook in 2018 met grote betrokkenheid ingezet voor de schapen. Schapen spelen een cruciale rol in het ecologisch beheer. Ze grazen het grasland kort, wat zorgt voor een schrale bodem, goed voor flora en fauna. In combinatie met de schaduwwerking van het wallenpatroon langs de gedekte weg is de Zilveren Schaats een vruchtbare habitat voor vele zwammen waarvan enkele uiterst zeldzaam.

Bijen

Onze imker Alexander van de Zilveren Bij die een aantal bijenvolken houdt op ons terrein, is nog altijd zeer tevreden. Er zijn weinig plekken in en rond de stad waar bijen de rust en vegetatie hebben om hun werk te doen. De Zilveren Schaats is zo'n plek. Bijen zijn cruciaal voor het bevruchten van bloemen en struiken in de hele wijk en soms daarbuiten. We geven ze graag alle ruimte!

Samenstelling bestuur 2018

Het bestuur van de vereniging bestond in 2018 uit Arnoud Wolff (FH110, voorzitter), Anne van Hall (FH114, penningmeester), Dafne Hartkamp (FH40, secretaris), Petronne Atteveld (FH34, excursies) en Joost Brandsema (FH70, terrein-zaken).

Communicatie

De website wordt goed bekeken. De site helpt vooral om buurtgenoten, passanten, ambtenaren, onderzoekers en overige belangstellenden goed uit te leggen waar de Zilveren Schaats voor staat. Kijk op www.zilverenschaats.org